

2021K9
329

МАНБАШУНОСЛИК

— ДАРСЛИК —

Неъматулло Насруллаев

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚАРО ИСЛОМ
АКАДЕМИЯСИ

МАНБАШУНОСЛИК АСОСЛАРИ

(дарслик)

«Akademnashr» nashriyoti

MAJBURIY NUSXA

Тошкент

«NAVRO'Z» нашриёти

2020

УЎК 754.24.627
КБК 81(Ў)
Н-16

930.2

Насруллаев, Н.
Манбашунослик асослари [Матн] : дарслик / Н. Насруллаев. - Тошкент:
Navro'z, 2020. - 448 б.

УЎК 754.24.627
КБК 81(Ў)

Мазкур дарсликда манбашуносликнинг умумий тушунчалари, фаннинг амалий ва назарий масалалари, атамалар ва уларни қўллаш, ёзма китоблар тузиш амалиёти, ўрта аср Мовароуннаҳр тарихи, Марказий Осиёда ёзилган тарихий манбашуносликка оид асарлар ҳамда уларнинг муаллифлари ҳақида маълумотлар берилган. Шунингдек, китобда Шарқ оламининг ёзма манбалари, матн тарихи ва уларнинг таҳлили, манбаларни танлаш, оммалашган тарихий асарларга оид бошқа масалалар тадқиқ этилган. Дарсликнинг илова қисмидан машҳур ўрта аср тарихнавис олимларининг асарлари ҳақида мухтасар маълумотлар ва баъзи изоҳталаб сўзлар учун глоссарийлар ўрин олган.

Ушбу дарслик Шарқ оламининг тарихий манбашунослиги, матншунослиги, тарихшунослиги, ислом тарихи ихтисосликлари бўйича таълим олаётган бакалаврият ва магистратура талабалари ҳамда Мовароуннаҳр ва унга қўшни мамлакатлар тарихи билан қизиқувчи китобхонларга мўлжалланган.

Нашрга тайёрловчи:

Н.Насруллаев
тарих фанлари номзоди

Масъул муҳаррир:

Д.Юсупова
тарих фанлари доктори, академик

Такризчилар:

О.Бўриев
тарих фанлари доктори

Р.Зоҳидов
филология фанлари доктори, профессор

А.Ҳасанов
тарих фанлари доктори,

Ҳ.Лутфиллаев
тарих фанлари номзоди, доцент

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2020 йил 8 июндаги № 3174-сонли хулосаси асосида тайёрланди.

ISBN 978-9943-602-557

© Н.Насруллаев. 2020 й.
© "Navro'z" нашриёти. 2020 й.

КИРИШ

Мовароуннахрда етишган олимлар бутун мусулмон дунёсининг ижтимоий, маданий ва маърифий ҳаётига мунтазам таъсир ўтказиб, ўз ноёб ёзма асарлари билан танила олдилар. Бугунги кунда уларни ўрганиш ва ҳаётга тадбиқ этиш шахсининг маънавий баркамоллигини таъминлашда катта аҳамият касб этади. Одатда, мана шу асарларга мурожат этилса, унинг фақат матнларини ўқиб-ўрганиш билан чекланилади. Лекин Шарқ тилларини мустаҳкам ўзлаштирган тадқиқотчи ушбу ёзма асарларни ўқий олишидан ташқари, тайёргарлик жараёни, мавзусининг долзарблиги, муаллифи, унинг услуби ва матндаги ўзига хосликлар билан яхши таниш бўлиши керак. Мана шу жиҳатларини мукамал билган илм кишиси ёзма матларни фақат назарий эмас, балки унинг ички ва ташқи омилларидан иборат амалий томонларидан ҳам хабардор бўлади.

Бу ўринда қадим қўлёзмалар маънавий меросимизнинг моддий асоси бўлгани учун, уларни ўрганишга бўлган эҳтиёжнинг мавжуд экани, халқни доим маънан етуклигига далолат қилади. Аждодларининг илмий-маънавий меросидан ибрат олмайдиган ҳар қандай халқ, ўтмиши, бугуни ва эртанги кунини йўқотиши мумкин.

Бугун ўзбек халқи мустақил тараққиёт йўлини танлаб, жаҳон ҳамжамиятига ўзининг бой тарихи, туганмас маънавий хазиналари билан танилаётган экан, бу жараёнда ҳар бир соҳа вакили мутахассислик малакасини атрофлича эгаллаб олиши талаб этилади. Зеро, ўз тараққиётимиз учун курашаётган эканмиз, барча соҳа вакиллари каби манба-шунослар олдида ҳам маънавий меросимизга оид ихтисо-